

Bruxelles, 19.12.2022.
COM(2022) 736 final

**IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM
GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Izvješće o postignutom napretku u suzbijanju trgovine ljudima (četvrto izvješće)

{SWD(2022) 429 final}

1. UVOD

Trgovina ljudima ozbiljno je kazneno djelo i teška povreda temeljnih prava. Njezino suzbijanje prioritet je Europske unije¹. U članku 20. Direktive 2011/36/EU² predviđeno je da se svake dvije godine izvješćuje o napretku ostvarenom u borbi protiv trgovine ljudima. Unatoč napretku posljednjih godina prijetnja je i dalje velika. Nedavne velike krize, posebice pandemija bolesti COVID-19 i ruska agresija na Ukrajinu, dodatno su povećale podložnost ljudi iskorištavanju.

Prema procjeni prijetnje teškog i organiziranog kriminala u EU-u iz 2021.³ (EU SOCTA 2021.) trgovina ljudima glavna je aktivnost teškog i organiziranog kriminala u EU-u te će ostati prijetnja u doglednoj budućnosti. Na razini EU-a i u državama članicama poduzete su mjere za sprečavanje te vrste kriminala, smanjivanje potražnje koja potiče trgovinu ljudima, razbijanje poslovnog modela trgovaca ljudima, pružanje zaštite i potpore žrtvama, kao i uzimanje u obzir međunarodne dimenzije.

U ovom se izvješću u obzir uzima sljedeće:

- doprinosi koje su sve države članice dale putem Mreže nacionalnih izvjestitelja EU-a i jednakovrijednih mehanizama (NREM),
- doprinosi članova Platforme civilnog društva EU-a protiv trgovine ljudima,
- doprinosi devet agencija EU-a⁴,
- izvješća i drugi dokumenti agencija i institucija EU-a te međunarodnih organizacija.

Konkretnije, u izvješću se: i. utvrđuju ključni obrasci i izazovi u suzbijanju trgovine ljudima, ii. opisuju glavne mjere protiv trgovine ljudima od 2019. do 2022. i iii. daje analiza statistike za razdoblje 2019.–2020., koja je uključena u radni dokument službi Komisije⁵. Podatke uključene u ovo izvješće i radni dokument službi Komisije prikupio je EUROSTAT iz svih država članica putem nacionalnih tijela za statistiku.

2. IZAZOVI I KRETANJA U SUZBIJANJU TRGOVINE LJUDIMA U EU-u

2.1. Noviji izazovi povezani s trgovinom ljudima

¹ Komunikacija o Strategiji EU-a za suzbijanje trgovine ljudima 2021.–2025., [COM\(2021\) 171 final](#); zaključci Vijeća od 26. svibnja 2021. kojima se utvrđuju prioriteti EU-a u razdoblju 2022.–2025. za borbu protiv teškog i organiziranog kriminala putem Europske multidisciplinarnе platforme za borbu protiv kaznenih djela (EMPACT).

² Direktiva 2011/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2011. o sprečavanju i suzbijanju trgovanja ljudima i zaštiti njegovih žrtava te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2002/629/PUP, SL L 101, 15.4.2011.

³ Europol, procjena prijetnje teškog i organiziranog kriminala u EU-u iz 2021., dostupno [ovdje](#).

⁴ Europski centar za praćenje droga i ovisnosti o drogama i Agencija EU-a za osposobljavanje u području izvršavanja zakonodavstva (CEPOL), Europski institut za ravnopravnost spolova (EIGE), Europski centar za praćenje droga i ovisnosti o drogama (EMCDDA), Agencija Europske unije za operativno upravljanje opsežnim informacijskim sustavima u području slobode, sigurnosti i pravde (eu-LISA), Agencija Europske unije za suradnju u kaznenom pravosuđu (Eurojust), Agencija Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol), Agencija Europske unije za temeljna prava (FRA), Agencija za europsku graničnu i obalnu stražu (FRONTEX), Agencija Europske unije za azil (EUAA).

⁵ SWD(2022) 429.

U Trećem izvješću o napretku u borbi protiv trgovanja ljudima⁶ već je istaknut **utjecaj pandemije bolesti COVID-19 na trgovinu ljudima**. Prema Europolu gospodarski učinci pandemije povećat će potražnju za izrabljivanjem radne snage. Organizacije civilnog društva istaknule su da su određene kategorije ljudi, kao što su neprijavljeni migranti, sezonski radnici, osobe u nesigurnim radnim i životnim uvjetima te osobe koje se bave prostitucijom, nerazmjerno pogođene mjerama povezanim s pandemijom bolesti COVID-19, uključujući ograničenja putovanja. Stoga su te skupine izloženije riziku da postanu žrtve trgovine ljudima.

Pandemija je imala znatan utjecaj i na trgovinu ljudima radi seksualnog iskorištavanja, posebice jer su se fizički kontakti između trgovaca, žrtava i klijenata smanjili, a više operacija premjestilo se na internet⁷. Slično tome, nekoliko je država članica izvijestilo da je pandemija bolesti COVID-19 ubrzala prelazak s ulične prostitucije na prostituciju u privatnim kućama, prostorima u kratkoročnom najmu i hotelima⁸, kao i na internetu⁹. To je tijelima za izvršavanje zakonodavstva i drugim relevantnim dionicima otežalo otkrivanje mogućih žrtava trgovine radi seksualnog iskorištavanja te dopiranje do njih.

Ograničenja zbog bolesti COVID-19 i višestruke zabrane kretanja pridonijeli su daljnjoj izolaciji žrtava, koje su ponekad završavale u izolaciji upravo s trgovcima ljudima. To je posebno bio slučaj sa žrtvama koje se nisu mogle vratiti u svoju zemlju podrijetla. Države članice i organizacije civilnog društva primijetile su probleme u identifikaciji žrtava i njihovu upućivanju na usluge pomoći, potpore i zaštite (npr. zdravstvena zaštita, savjetovanje, administrativne usluge, pravna pomoć), kao i u njihovu pristupu pravosuđu. Štoviše, dionici su istaknuli da je za vrijeme pandemije otežana prekogranična suradnja u području izvršavanja zakonodavstva i pravosudna suradnja, da su produljeni kazneni postupci zbog sudskih saslušanja na daljinu te da je smanjen broj inspekcija rada.

Pandemija bolesti COVID-19 znatno je ubrzala premještanje kriminalnih aktivnosti u **digitalni prostor**, posebice trgovine radi seksualnog iskorištavanja, ali i drugih oblika trgovine ljudima. Trgovci se služe tehnologijama i internetom (na dijelu mreže dostupnom uobičajenim tražilicama i na skrivenom dijelu) za svaku fazu kaznenog djela, uključujući vrbovanje žrtava (koje se često odvija na društvenim mrežama), komunikaciju između trgovaca, žrtava i klijenata, oglašavanje usluga, organiziranje prijevoza žrtava i plaćanje. Podložnost vrbovanju i mamljenju na internetu posebno se povećala kod djece. Upotreba tehnologije za trgovinu ljudima stvorila je velike izazove za tijela za izvršavanje zakonodavstva i pravosudna tijela jer omogućuje kriminalcima da dopru do više potencijalnih žrtava i klijenata, da lakše premještaju žrtve s jedne lokacije na drugu i da provode operacije na daljinu. Trgovcima ljudima pogoduje i veća anonimnost, posebno putem šifriranih načina komunikacije¹⁰.

Izvještajno razdoblje obilježila je i **ruska vojna agresija na Ukrajinu**, koja je započela 24. veljače 2022. i dovela do masovnog priljeva ljudi koji bježe od rata u EU, od kojih su 90 % žene i djeca. Opasnost od trgovine ljudima od početka se smatrala vrlo visokom. Kriminalne organizacije djelovale su na granici između Ukrajine i EU-a i prije rata. U

⁶ IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU Treće izvješće o napretku u borbi protiv trgovanja ljudima (2020.) u skladu s člankom 20. Direktive 2011/36/EU o sprečavanju i suzbijanju trgovanja ljudima i zaštiti njegovih žrtava, COM/2020/661 final, i prateći radni dokument službi Komisije, SWD(2020) 226 final.

⁷ [Peto godišnje izvješće o radu](#) Europskog centra za borbu protiv krijumčarenja migranata (2021.).

⁸ Austrija, Belgija, Francuska, Hrvatska i Mađarska.

⁹ Hrvatska, Slovačka, Slovenija i Švedska.

¹⁰ [Šesto godišnje izvješće o radu](#) Europskog centra za borbu protiv krijumčarenja migranata (2022.).

razdoblju 2019.–2020. ukrajinsko je državljanstvo bilo jedno od deset najčešćih među žrtvama koje nisu iz EU-a, a koje su identificirane u EU-u uglavnom kad je riječ o seksualnom iskorištavanju i izrabljivanju radne snage. Rat je dodatno povećao mogućnosti trgovaca da iskoriste ranjivi položaj ljudi koji bježe od agresije, uglavnom žena i djece, za svoju financijsku korist. Postoje osobiti rizici od rastuće potražnje za uslugama iskorištavanih žrtava trgovine ljudima, i izvan interneta, na primjer u kontekstu zlonamjernih ponuda za privatni smještaj, prijevoz i pomoć, i na internetu, uključujući društvene mreže, na primjer internetsko oglašavanje seksualnih usluga s Ukrajkama.

2.2. Kretanja u trgovini ljudima

2.2.1. Žrtve (spol, dob, državljanstvo)

U izvještajnom razdoblju 2019.–2020. u EU-u je registrirano **14 311 žrtava trgovine ljudima**. Taj je broj nešto viši od broja zabilježenog u EU-u prethodnom dvogodišnjem razdoblju (14 145). Procijenjeni broj žrtava 2021. bio je 7 109¹¹. Smanjenje broja registriranih žrtava od 2019. (7 777) do 2020. (6 534) vjerojatno je povezano s pandemijom bolesti COVID-19, koja je dovela do poteškoća u identifikaciji žrtava trgovine ljudima. Treba napomenuti da je **stvaran broj žrtava vjerojatno znatno veći** od onog iz dostavljenih podataka jer su u statistiku uključene samo žrtve koje postanu poznate jednom od registarskih tijela, a mnoge žrtve ostaju neotkrivene.

Trgovina ljudima i dalje je zločin sa znatnom rodnom dimenzijom. **Žene i djevojke činile su 63 %** svih registriranih žrtava u EU-u. Međutim, udio muškaraca među žrtvama (33 %) ¹² porastao je u odnosu na razdoblje 2017.–2018. (23 %) ¹³.

Građani EU-a činili su 53 % žrtava, a 43 % žrtava imalo je državljanstvo zemalja izvan EU-a ¹⁴.

Žrtve trgovine ljudima gledano prema državljanstvu država članica EU-a najčešće su iz Rumunjske, Francuske, Italije, Bugarske i Poljske. Žrtve trgovine ljudima u EU-u gledano prema državljanstvu zemalja izvan EU-a najčešće su iz Nigerije, Kine, Moldove, Pakistana i Maroka. Od svih registriranih žrtava 37 % bili su državljani zemlje u kojoj su registrirani (unutarnja trgovina). Sve ili gotovo sve žrtve registrirane u Estoniji, Mađarskoj, Bugarskoj, Rumunjskoj i Slovačkoj bile su državljani tih zemalja.

2.2.2. Trgovina ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja

Trgovina ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja ostala je **najzastupljeniji oblik iskorištavanja** u EU-u u razdoblju 2019.–2020. (**51 %**). Velika većina žrtava ženskog je roda (87 %), od čega 73 % čine žene, a 27 % djevojčice.

Sektori s visokim rizikom od seksualnog iskorištavanja isti su kao i prethodnih godina, tj. prostitucija, eskort agencije i usluge, pornografska industrija, usluge masaže, barovi i noćni klubovi. Države članice primijetile su porast nasilja nad ženama i djevojčicama za

¹¹ EUROSTAT je pokrenuo postupak prikupljanja podataka za 2021., koji nije bilo moguće u potpunosti dovršiti jer neke države članice nisu mogle na vrijeme dostaviti potpun skup podataka. Stoga je EUROSTAT na temelju vrijednosti iz prethodnih godina napravio procjene za države članice čiji su podaci nedostajali. Njemačka i Švedska nisu mogle dostaviti podatke o broju žrtava.

¹² U cijelom izvješću zbroj postotaka za iste pokazatelje i izvještajne godine ne iznosi uvijek 100 % zbog toga što su države članice registrirale neke žrtve pod kategorijama „nepoznato” ili „ostalo”. U radnom dokumentu službi Komisije o statističkoj analizi navedene su detaljnije informacije.

¹³ Za 4 % zabilježenih žrtava trgovine ljudima navedeni spol bio je „nepoznat”.

¹⁴ Za 2 % registriranih žrtava državljanstvo je bilo „nepoznato”, a za 2 % „ostalo”. Ti su podaci procjena Eurostata na temelju podataka prikupljenih iz država članica putem nacionalnih tijela za statistiku.

vrijeme pandemije. Europol je istaknuo da se seksualne usluge iskorištavanja oglašavaju na internetskim stranicama za eskort i upoznavanje te na društvenim mrežama. Sve je više prijavljenih „seksualnih putovanja” (*sex tours*), na kojima žrtve putuju u različite gradove kako bi se sastale s klijentima u unajmljenim apartmanima i hotelskim sobama. Kako je navedeno, i države članice potvrdile su raširenu upotrebu tehnologije kao sredstva za vrbovanje, oglašavanje i seksualno iskorištavanje žrtava. Štoviše, Europol je izvijestio da trgovci ljudima mame žrtve na sklapanje dobrovoljnih poslovnih sporazuma, u sklopu kojih žrtve prihvaćaju bavljenje prostitucijom i davanje dijela svoje zarade u zamjenu za zaštitu i podršku u administrativnim pitanjima. Osobe u takvom obliku dogovora sebe ne doživljavaju nužno kao žrtve, što trgovcima olakšava njihovo iskorištavanje.

Države članice¹⁵ često su navodile Nigeriju kao jednu od glavnih zemalja podrijetla žrtava trgovine ljudima radi seksualnog iskorištavanja. Osim toga, nekoliko je država članica¹⁶, kao i Europol, navelo porast udjela južnoameričkih žena i transrodnih osoba kojima se trguje radi seksualnog iskorištavanja.

2.2.3. Trgovina ljudima u svrhu izrabljivanja radne snage

Trgovina u svrhu izrabljivanja radne snage drugi je najzastupljeniji oblik trgovine ljudima u EU-u (28 %). To je **znatan porast** u odnosu na razdoblje 2017.–2018. (15 %). Muškarci čine većinu žrtava trgovine ljudima radi izrabljivanja radne snage (66 %), dok su 34 % žrtava žene. Trgovina ljudima radi izrabljivanja radne snage prevladavajući je oblik iskorištavanja u sedam država članica¹⁷. Europol je istaknuo da, iako se trgovina ljudima radi izrabljivanja radne snage u EU-u prijavljuje češće nego prije, mnogi slučajevi ostaju neotkriveni.

Kriminalne mreže uključene u trgovinu ljudima radi izrabljivanja radne snage uglavnom djeluju u poduzećima s intenzivnim gotovinskim poslovanjem u kojima je zaposlen velik broj nisko plaćenih radnika, kao i sezonskih radnika. Ti visokorizični sektori uključuju poljoprivredu, građevinarstvo, šumarstvo, preradu hrane, proizvodne linije, ugostiteljstvo, maloprodaju, autopraonice, usluge uljepšavanja i čišćenja, prijevoz, održavanje kućanstva i usluge kućne pomoći. Trgovci ljudima žrtve trgovine radi izrabljivanja radne snage sve više vrbuju putem interneta, osnivanjem agencija za zapošljavanje ili suradnjom s takvim agencijama i podizvođačima kako bi osigurali privid zakonitosti svojih operacija.

Premda većinu žrtava izrabljivanja radne snage čine muškarci (66 %), nekoliko je država članica izvijestilo da su žene sve češće žrtve trgovine radi takvog iskorištavanja (34 %), osobito pri kućanskim poslovima i uslugama čišćenja. One često ostaju neprimijećene jer se njihovo iskorištavanje obično odvija u privatnoj sferi, a mnoge od njih dolaze iz zemalja izvan EU-a.

U razdoblju 2019.–2020. registriran je gotovo jednak udio žrtava trgovine radi izrabljivanja radne snage koje dolaze iz država članica EU-a (45 %) i onih koje dolaze iz zemalja izvan EU-a (50 %)¹⁸. Međutim, države članice istaknule su posebnu podložnost

¹⁵ Uključujući Belgiju, Francusku, Irsku, Španjolsku i Švedsku.

¹⁶ Estonija, Francuska, Nizozemska i Španjolska.

¹⁷ Belgija, Italija, Latvija, Luksemburg, Malta, Poljska, Slovačka.

¹⁸ Za 5 % registriranih žrtava trgovine ljudima radi izrabljivanja radne snage pod državljanstvom je navedeno „ostalo”.

migranata tom obliku iskorištavanja. Često ih u njihovoj zemlji podrijetla vrbuju trgovci istog državljanstva i mame u EU obećanjem viših plaća.

Države članice¹⁹ izvijestile su da žrtve s državljanstvom zemalja izvan EU-a često ulaze u EU s vizom, premda se trgovci ljudima ponekad služe krivotvorenim ispravama (npr. krađa identiteta, lažni ugovori o radu i dozvole za zakoniti rad dobiveni putem neaktivnih trgovačkih društava i zlouporabom zakonitih putova). Neke države članice²⁰ navele su da žrtve iz zemalja izvan EU-a, posebno iz Azije (npr. Vijetnam), često moraju raditi, na primjer u salonima za manikuru ili na farmama kanabisa, kako bi otplatile dugove za troškove putovanja.

Države članice nisu dostavile podatke o pravnim osobama koje su bile predmet istraga, kaznenih progona ili osuđujućih presuda za kaznena djela trgovine ljudima u razdoblju 2019.–2020.

2.2.4. Trgovina ljudima u svrhu ostalih oblika iskorištavanja

U izvještajnom razdoblju oblici trgovine ljudima čija svrha nije bila seksualno iskorištavanje ni izrabljivanje radne snage činili su **11 %** svih slučajeva²¹. Takvi oblici iskorištavanja uključuju prisilne kriminalne aktivnosti, prisilno prosjačenje, nezakonito odstranjivanje organa i „ostale” oblike koji nisu uključeni u definiciju iz članka 2. stavka 3. Direktive 2011/36/EU, kao što su nezakonito posvajanje, prisilni i lažni brakovi, nezakonito zamjensko majčinstvo i prijekare povezane sa socijalnim naknadama²².

Iako su **prisilni kriminal i prisilno prosjačenje** činili samo 3 % oblika iskorištavanja svih registriranih žrtava u EU-u u razdoblju 2019.–2020., nekoliko je država članica²³ izvijestilo o porastu tih oblika iskorištavanja. Prisilni kriminal često je povezan s krađom, sitnim kriminalom, džeparenjem, krađom u trgovinama i prodajom droge. Prisilno prosjačenje bilo je drugi glavni oblik iskorištavanja u Estoniji (20 %), a prisilni kriminal drugi najzastupljeniji oblik iskorištavanja u Grčkoj (42 %).

Države članice izvijestile su da su žene, djeca i nezakoniti migranti osobito podložni trgovini ljudima u navedene svrhe. Žrtve su često u nepovoljnom položaju, beskućnici su ili ovisni o alkoholu ili drugim supstancama. Neke države članice²⁴ istaknule su da su žrtve trgovine radi prisilnog prosjačenja uglavnom osobe iz romskih zajednica i osobe s invaliditetom. Prema podacima o broju žrtava trgovine ljudima u svrhu prisilnog prosjačenja u razdoblju 2019.–2020. proizlazi da su 47 % bila djeca²⁵.

Nekoliko država članica²⁶ izvijestilo je o slučajevima trgovine radi **prisilnih i lažnih brakova**, koji su uglavnom uključivali ranjive migrantice i etničke manjine kao što su Romi. Države članice istaknule su da se žrtvama tog oblika iskorištavanja često trguje i radi seksualnog iskorištavanja, izrabljivanja radne snage i prisilnog prosjačenja. Prema podacima Eurojusta žene iz romskih zajednica u državama članicama vrlo su često žrtve trgovine i iskorištavanja radi lažnih brakova kojima se državljanima trećih zemalja

¹⁹ Belgija, Cipar, Estonija, Francuska, Litva i Malta.

²⁰ Belgija, Irska, Španjolska.

²¹ U razdoblju 2017.–2018. ostali oblici iskorištavanja činili su 18 % slučajeva trgovine ljudima u EU-u.

²² Za preostalih 10 % zabilježenih žrtava trgovine ljudima navedeni oblik iskorištavanja bio je „nepoznat”.

²³ Bugarska, Grčka, Hrvatska, Irska, Rumunjska i Španjolska.

²⁴ Austrija i Bugarska.

²⁵ Odrasli su činili 31 %, a 22 % žrtava bilo je nepoznato.

²⁶ Bugarska, Cipar, Irska, Grčka i Litva.

omogućuje slobodan ulazak i kretanje u EU-u²⁷. Osim toga, Europski institut za ravnopravnost spolova izvijestio je da su žene i djevojke koje su žrtve prisilnog braka često skrivene u privatnim kućanstvima i u sektoru prostitucije, što otežava njihovo otkrivanje i identifikaciju.

Europol, Eurojust i neke države članice²⁸ izvijestili su o slučajevima trgovine ljudima u svrhu **nezakonitog zamjenskog majčinstva i prisilne trudnoće**, pri čemu su žene vrbovane da predaju svoju novorođenčad uz obećanu naknadu ili da sudjeluju u programima nezakonitog zamjenskog majčinstva.

Neke države članice izvijestile su i o trgovini ljudima u svrhu **odstranjivanja organa²⁹ i prijevare povezane sa socijalnim naknadama³⁰**. Ta dva oblika iskorištavanja činila su manje od 1 % registriranih slučajeva u EU-u u razdoblju 2019.–2020.

2.2.5. Trgovina djecom

Gotovo svaka četvrta žrtva trgovine ljudima u razdoblju 2019.–2020. bilo je dijete (23 %). Većina djece žrtava bila je ženskog roda (75 %). Građani EU-a bili su nerazmjerno zastupljeni među registriranom djecom žrtvama (85 %), od kojih je 75 % zabilježeno u zemlji čiji su državljani. Državljanima zemalja izvan EU-a činili su 10 % djece žrtava³¹. Polovinom registrirane djece žrtava trgovalo se radi seksualnog iskorištavanja (50 %), 17 % radi izrabljivanja radne snage i 4 % radi prisilnog prosjačenja³².

Na internetskim stranicama za upoznavanje i eskort djeca žrtve često su oglašavana kao odrasle osobe. Djeca su oglašavana i na posebnim internetskim stranicama za odrasle koji posebno traže seksualne susrete s djecom. Djecu se isto tako često zlostavlja u skrivenim okruženjima kao što su improvizirani (*pop-up*) bordeli, a ponekad u legalnim objektima otvorenima za javnost (hoteli, restorani, kao i seks-klubovi, noćni klubovi i striptiz-klubovi).

Nekoliko država članica³³ istaknulo je metodu „zavodnika” (*lover boy*), kojom se trgovci ljudima služe da bi namamili djecu i mlade odrasle žene radi seksualnog iskorištavanja. U izvještajnom razdoblju Europol i Eurojust posebno su podržali Rumunjsku, Francusku i Španjolsku u dvjema različitim operacijama usmjerenima na kriminalne mreže koje su vrbovale žrtve metodom „zavodnika”. „Zavodnici” su trgovci ljudima koji obično djeluju tako da pokušaju natjerati djevojke ili mladiće da se u njih zaljube ili manipuliraju mladima na druge načine kako bi ih mogli iskorištavati, primjerice u seksualnoj industriji. U današnje su vrijeme „zavodnici” skloni brže i češće prijetiti žrtvama ucjenjivanjem i nasiljem³⁴.

²⁷ Eurojust, *Report on national legislation and Eurojust casework on sham marriages* (Izvješće o nacionalnom zakonodavstvu i predmetima koje obrađuje Eurojust u vezi s lažnim brakovima, 2020.), [sham-marriage-oct-2020-redacted.pdf \(europa.eu\)](#).

²⁸ Bugarska, Cipar i Grčka.

²⁹ Grčka, Nizozemska i Poljska.

³⁰ Cipar, Litva i Slovačka.

³¹ Za 3 % zabilježene djece žrtava trgovine ljudima navedeno državljanstvo bilo je „nepoznato”, a za 2 % „ostalo/nije navedeno”.

³² Ostali oblici iskorištavanja činili su 8 %. Za 20 % registrirane djece žrtava oblik iskorištavanja bio je nepoznat.

³³ Belgija, Bugarska, Estonija, Finska, Luksemburg, Mađarska, Rumunjska i Španjolska.

³⁴ *‘Loverboys’ | Human trafficking and people smuggling | Government.nl* („Zavodnici” – trgovina ljudima i krijumčarenje ljudi).

Europol i nekoliko država članica³⁵ izvijestili su da obiteljski klanovi u EU-u i dalje trguju vlastitom djecom, kao i drugom djecom iz istih zajednica, uglavnom za prosjačenje, džeparenje i krađu u trgovinama ili za rad u kućanstvu. Kriminalne mreže aktivne u EU-u isto tako iskorištavaju djecu, često iz zemalja koje nisu članice EU-a, za počinjenje raznih vrsta kaznenih djela, kao što su džeparenje, krađa u trgovinama ili prodaja³⁶. Djecom se trguje i putem programa nezakonitog posvajanja³⁷.

2.2.6. Trgovina ljudima u kontekstu migracija

Trgovina ljudima i dalje je problem u kontekstu migracija³⁸, posebno u nekim državama članicama, koje su izvijestile da je većina žrtava migrantskog podrijetla. Nezakonite migracije stvorile su mogućnosti zarade za mreže trgovaca ljudima i izložile migrante različitim oblicima trgovine u zemljama odredišta, ali i u tranzitnim točkama i migracijskim kampovima. Postoji jasna veza s krijumčarenjem migranata, pri čemu se žrtve vrbuju u zemlji podrijetla, ponekad uz obećanje dobrog posla u EU-u, te se njima trguje u zemljama odredišta za prisilni rad ili seksualno iskorištavanje kako bi otplatile usluge prijevoza u EU³⁹. U tom su slučaju trgovci često istog državljanstva ili etničke skupine kao i žrtve⁴⁰. Bilo je slučajeva dobrovoljnog vrbovanja koje provode druge žrtve⁴¹, ali i nenamjernog vrbovanja na temelju informacija prenesenih u zemlje podrijetla u vezi s mogućnostima zaposlenja ili dobivanja boravišne dozvole u zemljama odredišta⁴². Postoje i brojni slučajevi trgovanja migrantima koji su u EU došli zakonitim rutama te su kasnije iskorištavani⁴³.

3. MJERE EU-a I DRŽAVA ČLANICA ZA SUZBIJANJE TRGOVINE LJUDIMA

3.1. Sveobuhvatan pristup suzbijanju trgovine ljudima

Komisija je u travnju 2021. donijela **Strategiju EU-a za suzbijanje trgovine ljudima 2021.–2025.**⁴⁴ sa sveobuhvatnim pristupom, od prevencije tog kaznenog djela i zaštite žrtava do kaznenog progona počinitelja i izricanja osuđujućih presuda. Kao što je navedeno u sljedećim odjeljcima, mnoge pravne, političke i operativne inicijative najavljene u četirima područjima Strategije EU-a znatno su napredovale ili su već provedene⁴⁵.

Jedna je od prioriternih mjera Strategije EU-a **evaluacija Direktive 2011/36/EU**⁴⁶. Evaluacijom je utvrđeno da ta direktiva čini pouzdan okvir za sprečavanje i suzbijanje trgovine ljudima te za zaštitu žrtava, i da je njome stvoren zajednički temelj na razini EU-a za suzbijanje tog kaznenog djela. Međutim, evaluacijom je utvrđen i niz problema koji otežavaju smanjenje opsega tog kaznenog djela, osiguravanje učinkovitog odgovora

³⁵ Grčka, Mađarska i Rumunjska.

³⁶ Europol, procjena prijetnje teškog i organiziranog kriminala u EU-u iz 2021., dostupno [ovdje](#).

³⁷ Europol i Slovačka.

³⁸ Irska, Grčka, FRONTEX i organizacije civilnog društva.

³⁹ Francuska i Španjolska.

⁴⁰ Italija i Švedska.

⁴¹ Francuska.

⁴² Portugal.

⁴³ Francuska, Malta.

⁴⁴ COM(2021) 171 final.

⁴⁵ Smanjenje potražnje koja potiče trgovinu ljudima radi svih oblika iskorištavanja, razbijanje poslovnog modela trgovaca ljudima, zaštita, podupiranje i osnaživanje žrtava, posebno žena i djece te međunarodna dimenzija.

⁴⁶ SWD(2022) 427.

tijela za izvršavanje zakonodavstva i pravosudnih tijela u borbi protiv trgovaca ljudima, kao i pružanje pomoći i podrške žrtvama te njihovu ranu identifikaciju. Kako bi se pronašlo rješenje za te poteškoće, Komisija je 13. prosinca 2022. predložila Direktivu o izmjeni Direktive 2011/36/EU o sprečavanju i suzbijanju trgovanja ljudima i zaštiti njegovih žrtava⁴⁷. Nadalje, prema ishodima evaluacije ključne nezakonodavne mjere Strategije EU-a i dalje su vrlo važne za bolju provedbu Direktive u državama članicama.

U Strategiji EU-a ističe se potreba za boljim bilježenjem i prikupljanjem podataka o trgovini ljudima radi navođenja pouzdanih i lako usporedivih informacija za prilagođene politike. Komisija je 2021. prešla s dvogodišnjeg na godišnje prikupljanje podataka, koji će zajedno s podacima za prethodne izvještajne godine biti dostupni na internetskim stranicama EUROSTAT-a⁴⁸. Komisija predlaže izmjenju Direktive 2011/36/EU kako bi se države članice obvezale **prikupljati podatke o trgovini ljudima i dostavljati tu statistiku Komisiji na godišnjoj osnovi**. Time će se omogućiti ažurniji pregled i praćenje razmjera tog problema u EU-u.

Financijska sredstva za suzbijanje trgovine ljudima osigurana su u okviru programâ rada tematskih instrumenata za razdoblje 2021.–2022. iz Fonda za azil, migracije i integraciju (FAMI)⁴⁹ i Fonda za unutarnju sigurnost (FUS)⁵⁰ (s ukupnim proračunom od 13 milijuna EUR za djelovanje Unije i posebno djelovanje u okviru izravnog i podijeljenog upravljanja).

Trenutačna **koordinatorica EU-a za suzbijanje trgovine ljudima**⁵¹ imenovana je 1. srpnja 2021. Koordinatorica se otad sastala s raznim dionicima u državama članicama i zemljama izvan EU-a te ojačala suradnju s međunarodnim organizacijama u kontekstu provedbe Direktive o suzbijanju trgovanja ljudima i Strategije EU-a za suzbijanje trgovine ljudima. Održano je šest sastanaka Mreže nacionalnih izvjestitelja EU-a i jednakovrijednih mehanizama te četiri sastanka Platforme civilnog društva EU-a protiv trgovine ljudima. Koordinatorica EU-a za suzbijanje trgovine ljudima osmislila je i koordinirala provedbu **Zajedničkog plana za borbu protiv trgovine ljudima**⁵² radi smanjivanja rizika od trgovine ljudima i podrške potencijalnim žrtvama među osobama koje bježe od rata u Ukrajini, u bliskoj suradnji s nacionalnim izvjestiteljima i koordinatorima, agencijama EU-a, organizacijama civilnog društva, Ukrajinom i Moldovom.

Trgovina ljudima nastoji se suzbiti i sveobuhvatnim pristupom na nacionalnoj razini. U izvještajnom razdoblju države članice donijele su pravne i političke instrumente za borbu protiv trgovine ljudima i podršku provedbi Direktive 2011/36/EU. To uključuje **nove ili obnovljene nacionalne strategije i akcijske planove**⁵³, skupove **smjernica, protokola i**

⁴⁷ Prijedlog Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o izmjeni Direktive 2011/36/EU o sprečavanju i suzbijanju trgovanja ljudima i zaštiti njegovih žrtava (COM(2022) 732).

⁴⁸ Podaci će se objaviti na stranicama Eurostata ([Database – Eurostat \(europa.eu\)](#)) u odjeljku *Population and social conditions* (Stanovništvo i socijalni uvjeti) / *Crime and criminal justice* (Kriminal i kazneno pravosuđe).

⁴⁹ [AMIF - Thematic Facility Work Programme 2021-2022 en.pdf \(europa.eu\)](#) (FAMI – Program rada tematskog instrumenta 2021.–2022.).

⁵⁰ [ISF - Thematic Facility Work Programme 2021-2022 en.PDF \(europa.eu\)](#) (FUS – Program rada tematskog instrumenta 2021.–2022.).

⁵¹ [EU Anti-Trafficking Coordinator \(europa.eu\)](#) (Koordinatorica EU-a za suzbijanje trgovine ljudima).

⁵² [A new Anti-Trafficking Plan to protect people fleeing the war in Ukraine \(europa.eu\)](#) (Novi plan za borbu protiv trgovine ljudima radi zaštite osoba koje bježe od rata u Ukrajini).

⁵³ Austrija, Belgija, Bugarska, Cipar, Češka, Španjolska, Mađarska, Italija, Irska, Grčka, Finska, Litva, Latvija, Nizozemska, Rumunjska, Slovačka, Portugal.

postupaka⁵⁴ namijenjene podupiranju relevantnih dionika u otkrivanju, prepoznavanju i zaštiti žrtava, kao i mjere za **usklađivanje nastojanja u borbi protiv trgovine ljudima**⁵⁵.

3.2. Sprečavanje trgovine ljudima i smanjivanje potražnje koja potiče to kazneno djelo

U Strategiji EU-a istaknuto je kako se, unatoč inicijativama za sprečavanje, potražnja za uslugama iskorištavanih žrtava nije smanjila. Prema statistici za razdoblje 2019.–2020. za kazneno djelo **korištenja usluga žrtava trgovine ljudima** 11 država članica zabilježilo je ukupno 159 osumnjičenih, 46 kaznenih progona i 51 osuđujuću presudu. Ti su brojevi znatno niži nego u prethodnom izvještajnom razdoblju⁵⁶, što bi moglo biti povezano s učinkom pandemije bolesti COVID-19 na kaznenopravni sustav.

Jedna od ključnih mjera Strategije EU-a bila je procjena mogućnosti promjena odredbi Direktive 2011/36/EU o **kriminalizaciji korištenja usluga iskorištavanih žrtava trgovine ljudima**. Države članice imaju različite pristupe odvratanju i smanjenju potražnje te nisu sve primijenile **članak 18. stavak 4. Direktive 2011/36/EU**, u kojem se zahtijeva **razmatranje poduzimanja mjera kako bi se svjesno korištenje usluga iskorištavanih žrtava kažnjavalo kao kazneno djelo**. U izvještajnom razdoblju Mađarska je donijela novo zakonodavstvo kojim se kriminalizira svjesno korištenje usluga iskorištavanih žrtava i povećava kazna za korisnika usluga ako je žrtva dijete. Nizozemska je kriminalizirala korištenje seksualnih usluga ako je korisnik usluga znao ili imao ozbiljan razlog smatrati da je osoba žrtva trgovine ljudima. Kazne su veće ako je žrtva dijete. Njemačka, koja je već kriminalizirala svjesno korištenje seksualnih usluga iskorištavanih žrtava, 2021. primijenila je stroži pristup utvrđivanjem kaznene odgovornosti za korištenje seksualnih usluga iskorištavanih žrtava iz neizravne namjere. Cipar je 2019. izmijenio svoje zakonodavstvo kako bi povećao kazne za kazneno djelo korištenja bilo kakvih usluga iskorištavanih žrtava i ukinuo zahtjev da korisnik usluga mora imati „opravdanu sumnju” u slučajevima seksualnog iskorištavanja. Nadalje, u nekim državama članicama, kao što su Slovačka i Španjolska, vode se rasprave o kriminalizaciji svjesnog korištenja usluga iskorištavanih žrtava i traženja seksualnih usluga. Isto tako, tri države članice⁵⁷ provele su ili trenutačno provode procjenu relevantnog zakonodavstva o kriminalizaciji korištenja usluga iskorištavanih žrtava.

Kako bi se ojačao doprinos kaznenog pravosuđa obeshrabrivanju potražnje, Komisija predlaže izmjenu Direktive 2011/36/EU radi **obvezne kriminalizacije svjesnog korištenja usluga iskorištavanih žrtava trgovine ljudima**.

U skladu sa Strategijom EU-a Komisija je donijela nekoliko mjera kojima je cilj povećati **odgovornost trgovačkih društava i poduzeća** u smanjenju potražnje za trgovinom ljudima i otkrivanju potencijalnih slučajeva trgovine ljudima **u njihovim aktivnostima i lancima opskrbe**. U srpnju 2021. Komisija i Europska služba za vanjsko djelovanje objavile su smjernice za pomoć poduzećima iz EU-a u poduzimanju odgovarajućih mjera za smanjenje rizika od prisilnog rada u njihovim operacijama i lancima opskrbe⁵⁸.

⁵⁴ Njemačka, Hrvatska, Grčka, Italija, Litva, Luksemburg, Latvija.

⁵⁵ Njemačka.

⁵⁶ U izvještajnom razdoblju 2017.–2018. 11 država članica zabilježilo je ukupno 170 osumnjičenih, 162 kaznena progona i 133 osuđujuće presude u vezi s kaznenim djelom korištenja usluga žrtava trgovine ljudima.

⁵⁷ Irska, Francuska i Luksemburg.

⁵⁸ [Nove smjernice EU-a za pomoć poduzećima u borbi protiv prisilnog rada u lancima opskrbe \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/en/press-communications/intermediary/default.aspx?id=16184).

Nadalje, u Komisijinu prijedlogu **Direktive o dubinskoj analizi korporativne održivosti** postavljen je horizontalni okvir za poticanje poduzeća koja posluju na jedinstvenom tržištu na doprinos ljudskim pravima putem vlastitih operacija i lanaca vrijednosti, prepoznavanjem, sprečavanjem i ublažavanjem svojeg štetnog učinka na ljudska prava, uključujući trgovinu ljudima, i preuzimanjem odgovornosti za njega. Komisija je 14. rujna 2022. predstavila **prijedlog uredbe o zabrani proizvoda nastalih prisilnim radom na tržištu Unije**⁵⁹. Tim će se prijedlozima – nakon što budu doneseni – ojačati nastojanja Unije da strože odredi odgovornost pravnih osoba za kaznena djela trgovine ljudima. Na nacionalnoj su razini države članice poduzele ili razmatraju mjere kojima se trgovačka društva iznad određene veličine obvezuju na provođenje dubinske analize u cijelom lancu opskrbe radi otkrivanja i sprečavanja potencijalnog izrabljivanja radne snage. U Njemačkoj će Zakon o korporativnoj dubinskoj analizi u lancima opskrbe stupiti na snagu 1. siječnja 2023. Belgija, Finska, Nizozemska i Rumunjska rade na donošenju sličnog zakonodavstva. Belgija je za trgovačka društva isto tako pripremila paket smjernica za prepoznavanje kršenja ljudskih prava i izrabljivanja radne snage.

Nadalje, Komisija je predložila mjere⁶⁰ za poboljšanje djelotvornosti **Direktive o sankcijama za poslodavce**⁶¹, kojom se zabranjuje zapošljavanje državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom, što uključuje i žrtve trgovine ljudima. U Komunikaciji je utvrđeno da će Komisija poticati razmjenu najboljih primjera iz prakse o utvrđivanju žrtava iskorištavanja i trgovine, među ostalim u vezi sa zajedničkim inspekcijama s posebnim jedinicama. Komisija sudjeluje na sastancima Europske platforme za suzbijanje neprijavljenog rada u okviru Europskog nadzornog tijela za rad, koja mobilizira inspektorate rada u državama članicama kako bi ukazala na problem neprijavljenog rada i izrabljivanja radne snage te omogućila razmjenu praksi u otkrivanju mogućih žrtava trgovine ljudima. Osim toga, Europsko nadzorno tijelo za rad sudjeluje u operativnim aktivnostima Europske multidisciplinarnе platforme za borbu protiv kaznenih djela (EMPACT) kojima se suzbija trgovina ljudima radi izrabljivanja radne snage.

U Strategiji EU-a predviđene su **informativne kampanje** o rizicima trgovine ljudima kao važno sredstvo za otkrivanje i sprečavanje tog kaznenog djela. Države članice⁶² provele su informativne kampanje o trgovini ljudima putem društvenih mreža, videozapisa, letaka, plakata, medija te, među ostalim, u školama. Neke države članice⁶³ pokrenule su kampanje usmjerene na klijente na društvenim mrežama, stranicama za upoznavanje i platformama za oglašavanje seksualnih usluga kako bi ih informirale o rizicima trgovine ljudima i potaknule na odgovornije ponašanje. Druge države članice⁶⁴ provele su informativne kampanje o radničkim pravima i sigurnim mogućnostima za rad, kao i o rizicima trgovine ljudima radi izrabljivanja radne snage.

Unatoč pandemiji bolesti COVID-19 države članice nastavile su s **osposobljavanjem** velikog broja dionika, što uključuje tijela za izvršavanje zakonodavstva i pravosudna tijela, osoblje na prvoj liniji, pripadnike granične straže, službenike za imigraciju i azil,

⁵⁹ COM(2022) 453 final.

⁶⁰ COM(2021) 592 final.

⁶¹ Direktiva 2009/52/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2009. o minimalnim standardima za sankcije i mjere za poslodavce državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom, SL L 168, 30.6.2009., str. 24.–32.

⁶² Kao što su Belgija, Bugarska, Finska, Hrvatska, Latvija, Luksemburg, Mađarska, Malta, Portugal i Španjolska.

⁶³ Belgija i Nizozemska.

⁶⁴ Bugarska, Hrvatska, Italija, Nizozemska, Poljska i Španjolska.

zdravstvene djelatnike, socijalne radnike, inspektore za socijalna prava i inspektore rada, konzularno osoblje, osoblje u općinskim vlastima te zrakoplovno osoblje, kako bi im omogućile da otkriju i identificiraju slučajeve trgovine ljudima.

3.3. Razbijanje kriminalnog poslovnog modela trgovaca ljudima

Suradnja u izvršavanju zakonodavstva znatno se poboljšala u razdoblju 2019.–2022.⁶⁵, i na razini EU-a i na međunarodnoj razini. To se vidi i u povećanju ukupnog broja pojedinaca osumnjičenih za trgovinu ljudima od 29 % u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje⁶⁶. Građani EU-a činili su 62 % svih osumnjičenih koji su registrirani u EU-u u razdoblju 2019.–2020.

Mnoge države članice⁶⁷ izvijestile su o sudjelovanju u **operativnim aktivnostima EMPACT-a** radi suzbijanja trgovine ljudima, među ostalim u suradnji sa zemljama izvan EU-a⁶⁸. Europol je podržao niz aktivnosti velikog opsega u cijelom EU-u usmjerenih na borbu protiv seksualnog iskorištavanja, trgovine djecom, izrabljivanja radne snage (uključujući ciljane aktivnosti u poljoprivrednom sektoru), kao i prisilnog prosjačenja i prisilnog kriminala. Europol je nastavio voditi Zajedničku stručnu skupinu za vezu za borbu protiv krijumčarenja migranata i trgovine ljudima osnovanu 2019., koja razvija koordinirane aktivnosti temeljene na obavještajnim podacima protiv kriminalnih mreža uključenih u krijumčarenje migranata i trgovinu ljudima. Osim toga, države članice⁶⁹ bilateralno su surađivale s drugim državama članicama EU-a i trećim zemljama⁷⁰, kao i agencijama EU-a⁷¹ te Interpolom, među ostalim za istražne slučajeve, postavljanje časnika za veze, osposobljavanje i izgradnju kapaciteta te razmjenu praksi.

U razdoblju 2019.–2020. u EU-u je zabilježeno **6 539 kaznenih progona i 3 019 osuđujućih presuda**. To je blago povećanje u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje⁷². Doduše, broj kaznenih progona u odnosu na broj osumnjičenih smanjio se s 52 % u razdoblju 2017.–2018. na 43 % u razdoblju 2019.–2020. Broj osuđenih osoba u odnosu na broj kaznenih progona povećao se s 39 % na 46 % u razdoblju 2019.–2020.⁷³ Procijenjeni broj kaznenih progona 2021. bio je 4 452⁷⁴, a procijenjeni broj osuđujućih presuda 2 507⁷⁵. Ipak, unatoč ukupnom porastu, apsolutni broj kaznenih progona i osuđujućih presuda i dalje je nizak, posebice u usporedbi s brojem registriranih žrtava i osumnjičenih.

Od 2019. do 2021. Eurojustu je radi pomoći upućeno 486 istraga i kaznenih progona⁷⁶. Eurojust je u istom razdoblju podržao 156 zajedničkih istraga⁷⁷. Broj istraga i kaznenih

⁶⁵ Europol je podržao 60 operativnih sastanaka 2021., u usporedbi s 32 operativna sastanka 2020. Samo u prvoj polovini 2022. Europol je podržao 37 operativnih sastanaka.

⁶⁶ U razdoblju 2019.–2020. registrirano je 15 214 osumnjičenih, za razliku od 11 788 u razdoblju 2017.–2018.

⁶⁷ Na primjer, Austrija, Belgija, Cipar, Češka, Njemačka, Grčka, Španjolska, Finska, Francuska, Hrvatska, Mađarska, Irska, Italija, Malta, Nizozemska, Portugal, Rumunjska, Švedska, Slovačka.

⁶⁸ Kina, Nigerija i Vijetnam te regija Balkana i sjeverna Afrika.

⁶⁹ Kao što su Austrija, Belgija, Bugarska, Cipar, Grčka, Španjolska, Hrvatska, Italija, Latvija, Malta, Portugal.

⁷⁰ Na primjer Bosna i Hercegovina, Kina, Jordan, Moldova, Crna Gora, Nigerija, Republika Sjeverna Makedonija, Srbija, Turska, Ujedinjena Kraljevina.

⁷¹ Europol, Frontex i CEPOL.

⁷² U razdoblju 2017.–2018. kazneno su progonjene 6 163 osobe.

⁷³ U razdoblju 2017.–2018. osuđeno je 2 426 osoba.

⁷⁴ Vrijednost za Portugal je procijenjena.

⁷⁵ Vrijednosti za Njemačku i Portugal su procijenjene.

⁷⁶ U prethodnom izvještajnom razdoblju (2017.–2018.) Eurojustu su upućena 273 slučaja trgovine ljudima.

progona koje koordinira Eurojust smanjio se sa 183 u 2019. na 163 u 2020. te zatim na 140 u 2021., što može ukazivati na poteškoće ili nedostatak znanja država članica kad je riječ o upućivanju slučajeva toj agenciji EU-a. Nekoliko država članica⁷⁸ izvijestilo je o sudjelovanju u zajedničkim istražnim timovima koje koordinira Eurojust, s državama članicama EU-a i zemljama izvan EU-a.

Koordinatorica EU-a za suzbijanje trgovine ljudima 14. lipnja 2022. organizirala je, zajedno s Eurojustom, prvi sastanak **Fokusne skupine specijaliziranih tužitelja** za suzbijanje trgovine ljudima, što je jedna od ključnih mjera Strategije EU-a⁷⁹. Na sastanku su se okupili tužitelji i suci iz država članica EU-a kako bi nadogradili stručno znanje i ojačali pravosudnu suradnju u borbi protiv trgovine ljudima, među ostalim u kontekstu rata u Ukrajini.

Kako je istaknuto u Strategiji EU-a, **sustavno osposobljavanje** stručnjaka tijela za izvršavanje zakonodavstva i pravosudnih tijela važno je za uspješno suzbijanje trgovine ljudima. CEPOL je nastavio provoditi osposobljavanje kojim su obuhvaćeni glavni aspekti borbe protiv trgovine ljudima, kao što su prevencija, pristup koji je rodno specifičan i prilagođen djeci, financijske i internetske istrage, prekogranična suradnja u području izvršavanja zakonodavstva i pravosuđa, kao i pružanje pomoći, podrške i zaštite žrtvama te njihova rana identifikacija.

Kao što je već navedeno, trgovci ljudima znatno su povećali upotrebu **interneta** za svaku fazu trgovine ljudima. Komisija je proširila aktivnosti **Internetskog foruma EU-a** na razgovor s internetskim i tehnološkim trgovačkim društvima te mjere za sprečavanje, otkrivanje i uklanjanje sadržaja povezanih s trgovinom ljudima, što je jedna od ključnih mjera Strategije EU-a za suzbijanje trgovine ljudima. Komisija nadalje predlaže uvođenje kaznenih djela počinjenih ili olakšanih putem informacijskih i komunikacijskih tehnologija u definiciju trgovine ljudima.

Štoviše, **Akt o digitalnim uslugama**⁸⁰ bit će važan alat za otkrivanje, praćenje i uklanjanje internetskog sadržaja povezanog s trgovinom ljudima, s obzirom na to da uvodi obvezu dužne pažnje za pružatelje usluga posredovanja, kao što su internetske platforme, kako bi se smanjio nezakonit i štetan sadržaj na internetu, među ostalim i trgovina ljudima.

Digitalizacija poslovnog modela trgovaca ljudima stvorila je prilike da tijela za izvršavanje zakonodavstva otkriju žrtve i uhitite trgovce, osobito praćenjem i prikupljanjem digitalnih dokaza, koji mogu pridonijeti kaznenom progonu i nadopuniti svjedočenje žrtve⁸¹. Nekoliko EMPACT-ovih koordiniranih zajedničkih akcija na internetu, koje su podržale agencije EU-a, među ostalim Europol, bilo je usmjereno na kriminalne mreže koje upotrebljavaju internetske stranice i društvene mreže za vrbovanje

⁷⁷ Eurojust je u razdoblju 2017.–2018. podržao 107 zajedničkih istražnih timova.

⁷⁸ Kao što su Bugarska, Finska, Njemačka, Mađarska, Irska, Malta, Španjolska i Rumunjska.

⁷⁹ [Focus group of prosecutors specialised in human trafficking meets for the first time | Eurojust | European Union Agency for Criminal Justice Cooperation \(europa.eu\)](#) (Fokusna skupina tužitelja specijaliziranih za trgovinu ljudima održala je prvi sastanak | Eurojust | Agencija Europske unije za suradnju u kaznenom pravosuđu).

⁸⁰ Uredba (EU) 2022/2065 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. listopada 2022. o jedinstvenom tržištu digitalnih usluga i izmjeni Direktive 2000/31/EZ (Akt o digitalnim uslugama) (SL L 277, 27.10.2022., str. 1.). Vidjeti i: [EUR-Lex – 32022R2065 – HR – EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

⁸¹ Europol, *The challenges of countering human trafficking in the digital era* (Izazovi suzbijanja trgovine ljudima u digitalnom dobu, 2020.) <https://www.europol.europa.eu/publications-events/publications/challenges-of-countering-human-trafficking-in-digital-era>.

žrtava za seksualno iskorištavanje, što uključuje internetske platforme povezane s ranjivim izbjeglicama iz Ukrajine⁸².

Države članice⁸³ donijele su razne strategije za otkrivanje slučajeva trgovine ljudima koji su omogućeni upotrebom tehnologije. To uključuje nadziranje interneta (dijela mreže koji je dostupan uobičajenim tražilicama i skrivenog dijela) u kombinaciji s analizom obavještajnih podataka iz otvorenih izvora u stvarnom vremenu, stvaranje kiberjedinice specijalizirane za suzbijanje trgovine ljudima i mobiliziranje „kiberpatrola” sa specijaliziranim službenicima zaduženima za provedbu istraga na internetu, u skladu s relevantnim pravnim zahtjevima. Neke agencije za izvršavanje zakonodavstva služe se alatima koji su razvijeni posebno za izvlačenje informacija s internetskih stranica (*web-scraping*), osobito za prepoznavanje rizika i ranjivosti na stranicama za seksualne usluge⁸⁴. Nekoliko država članica uvelo je sustave u kojima korisnici interneta mogu prijaviti sadržaj i stranice za koje sumnjaju da su povezani s nezakonitim aktivnostima, što uključuje seksualno iskorištavanje i izrabljivanje radne snage. Austrija je navela da se tijela za izvršavanje zakonodavstva koriste digitalnim dokazima kako bi pratila radno vrijeme i uvjete rada, logistiku prijevoza, dnevni prihod, prijetnje te stalnu kontrolu i zlostavljanje žena koje su žrtve trgovine ljudima.

Države članice⁸⁵ provodile su inspekcije rada kako bi otkrile moguće slučajeve trgovine ljudima radi izrabljivanja radne snage, među ostalim u okviru EMPACT-ova prioriteta „Trgovina ljudima”. Neke države članice⁸⁶ donijele su i posebne mjere namijenjene poboljšanju inspekcija rada u području trgovine ljudima, kao što su zakonodavni akti kojima se proširuju inspeksijske i istražne ovlasti financijskih tijela, sastavljanje sporazumâ o suradnji između tijela za izvršavanje zakonodavstva i nadzornih tijela za rad te stvaranje posebne jedinice inspektora rada nadležnih za slučajeve trgovine ljudima.

Nadalje, države članice poduzele su mjere namijenjene većoj i boljoj primjeni **financijskih istraga** u slučajevima trgovine ljudima, što uključuje osposobljavanje osoblja tijela za izvršavanje zakonodavstva i pravosudnih tijela, razvoj javno-privatnih partnerstava između financijsko-obavještajnih jedinica, nacionalnih nadzornih tijela za rad i banaka, jačanje kapaciteta tijela za izvršavanje zakonodavstva za provođenje istraga o pranju novca u slučajevima trgovine ljudima te sastavljanje priručnikâ o financijskim istragama i povratu imovine⁸⁷. Države članice izvijestile su i o pljenidbi i oduzimanju imovine i imovinske koristi u kontekstu kaznenih postupaka zbog trgovine ljudima. Komisijin **prijedlog nove direktive o povratu i oduzimanju imovine**⁸⁸ pridonosi borbi protiv trgovine ljudima novim skupom pravila kojim se jača povrat imovine, od praćenja, identifikacije, zamrzavanja i oduzimanja imovinske koristi i predmeta stečenih kaznenim djelima, uključujući trgovinu ljudima, do upravljanja i konačnog raspolaganja njima.

Komisija predlaže izmjenu Direktive 2011/36/EU kako bi se dodatno uskladio pravni okvir EU-a radi olakšavanja prekogranične suradnje u slučajevima trgovine ljudima i

⁸² Vidjeti, primjerice: [20 countries spin a web for human traffickers during a hackathon Europol \(europa.eu\)](https://www.europol.europa.eu/news-room/2022/02/20-countries-spin-a-web-for-human-traffickers-during-a-hackathon) (20 zemalja umrežilo se protiv trgovaca ljudima na hakatonu).

⁸³ Kao što su Španjolska, Francuska, Hrvatska i Nizozemska.

⁸⁴ Skupina stručnjaka Vijeća Europe za suzbijanje trgovine ljudima, *Online and technology-facilitated trafficking in human beings* (Trgovina ljudima omogućena internetom i tehnologijama, 2022.) <https://rm.coe.int/online-and-technology-facilitated-trafficking-in-human-beings-summary-/1680a5e10c>.

⁸⁵ Kao što su Hrvatska, Francuska, Irska i Nizozemska.

⁸⁶ Njemačka, Mađarska i Litva.

⁸⁷ Cipar, Nizozemska i Španjolska.

⁸⁸ [COM\(2022\) 245 final](https://eur-lex.europa.eu/eli/com/dir/2022/245/final).

suzbijanja novih prijetnji. Osim onih koje su već navedene, izmjene uključuju **dodavanje prisilnog braka i nezakonitog posvajanja u oblike iskorištavanja koje bi države članice trebale kriminalizirati te jačanje sustava sankcija protiv pravnih osoba u vezi s kaznenim djelima trgovine ljudima počinjenima u njihovu korist.**

Komisija je 2022. objavila poziv na podnošenje prijedloga u okviru ISF-a za mjere protiv trgovine ljudima⁸⁹, s ukupnim proračunom od 3 milijuna EUR, čime se nastoji razbiti kriminalni poslovni model trgovaca ljudima. Borba protiv trgovine ljudima u potpunosti je integrirana u EMPACT-ova bespovratna sredstva kojima se podržavaju multidisciplinarnе mjere protiv deset prioritetnih područja kriminala koje je Vijeće utvrdilo u kontekstu trenutnog ciklusa EMPACT-a⁹⁰.

3.4. Pružanje pomoći i zaštite žrtvama te njihova rana identifikacija

Komisija je 2022. objavila poziv na podnošenje prijedloga u okviru AMIF-a za pomoć i podršku žrtvama trgovine ljudima koje su državljani trećih zemalja te njihovu integraciju⁹¹, s ukupnim proračunom od 4 milijuna EUR. Pozivom se podržavaju konkretne transnacionalne mjere kojima se nastoji poboljšati integracija žrtava u zemlji domaćinu, pri čemu se uzimaju u obzir njihove konkretne potrebe i okolnosti, kao i žrtava iz ranjivih skupina.

Agencije EU-a izvijestile su o svojim ulogama i mjerama u pogledu rane identifikacije i zaštite žrtava⁹². EUAA je razvila skup alata za ranjivost kako bi omogućila sveobuhvatan pristup problemu trgovine ljudima zajedno s drugim situacijama ranjivosti, usmjeravajući se i na žrtve s posebnim potrebama. FRONTEX je sastavio priručnike VEGA o djeci kako bi poboljšao identifikaciju ugrožene djece u pokretu na zračnim, kopnenim i morskim granicama. FRONTEX-ov Priručnik o profilima rizičnosti u trgovini ljudima isto je praktičan i operativno relevantan alat, kojim se nastoji odgovoriti na potrebe granične straže i nacionalnih tijela u području trgovine ljudima. FRA je sastavila priručnik za voditelje osposobljavanja o skrbi za djecu bez pratnje, među ostalim djecu žrtve trgovine ljudima, i nadzire granice kako bi pomogla osoblju identificirati žrtve trgovine ljudima.

Države članice poduzele su mjere namijenjene većoj i boljoj **ranjoj identifikaciji** žrtava trgovine ljudima i njihovu **upućivanju na usluge pomoći** i podrške. Te mjere uključuju alate za otkrivanje i procjenu koji se upotrebljavaju u prihvatnim centrima, smjernice za upućivanje žrtava trgovine ljudima iz trećih zemalja koje stižu u zračne luke, kao i razvoj projekata, smjernica, protokola, priručnika i pokazatelja za otkrivanje znakova trgovine ljudima⁹³. Države članice izvijestile su i o osposobljavanju službenika na prvoj liniji, policajaca i pripadnika granične straže o ranjoj identifikaciji potencijalnih žrtava trgovine ljudima⁹⁴. Neke su države članice⁹⁵ organizirale i multidisciplinarno osposobljavanje posvećeno identifikaciji i zaštiti djece koja su u opasnosti da postanu žrtve trgovine

⁸⁹ [Funding & tenders \(europa.eu\)](#) (Financiranje i javni natječaji).

⁹⁰ Zaključci Vijeća o utvrđivanju prioriteta EU-a za borbu protiv teškog i organiziranog kriminala za EMPACT u razdoblju 2022.–2025., <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8665-2021-INIT/hr/pdf>.

⁹¹ [Funding & tenders \(europa.eu\)](#) (Financiranje i javni natječaji).

⁹² [Joint report of the JHA agencies' network on the identification and protection of victims of human trafficking \(europa.eu\)](#) (Zajedničko izvješće mreže agencija za pravosuđe i unutarnje poslove o identifikaciji i zaštiti žrtava trgovine ljudima).

⁹³ Na primjer Belgija, Hrvatska, Estonija, Italija, Finska, Mađarska i Španjolska.

⁹⁴ Na primjer Cipar, Finska, Latvija, Luksemburg i Rumunjska.

⁹⁵ Na primjer Francuska.

ljudima, u suradnji s organizacijama civilnog društva i uz uključenost, među ostalim, službi za zaštitu djece te osoblja iz administrativnog, pravosudnog i društveno-obrazovnog sektora.

Države članice poduzele su inicijative za poboljšanje neformalnih ili formalnih **nacionalnih referalnih mehanizama**. Primjerice, Portugal je počeo provoditi nacionalni referalni mehanizam, koji uključuje protokol za utvrđivanje postupaka identifikacije i upućivanja (potencijalne) djece žrtava. Francuska razvija nacionalni referalni mehanizam koji će imati oblik dokumenta koji uključuje pokazatelje za identifikaciju žrtava i utvrđivanje uloga i obilježja relevantnih dionika. Irska je odobrila stvaranje revidiranog nacionalnog referalnog mehanizma koji će, uz ostale mjere, omogućiti odabranim organizacijama civilnog društva da upućuju žrtve. Komisija u izmjeni Direktive 2011/36/EU predlaže da države članice budu obvezne uspostaviti nacionalne referalne mehanizme usmjerene na pomoć i podršku žrtvama te njihovu ranu identifikaciju, u suradnji s relevantnim organizacijama za podršku, te imenovati nacionalne kontaktne točke za upućivanje žrtava.

U skladu sa Strategijom EU-a Komisija je potaknula države članice na uspostavu **posebnih skloništa za žrtve trgovine ljudima** uz financiranje EU-a. Sve države članice navele su mjere i djelovanja kojima se osigurava da se svim identificiranim žrtvama pruža **pomoć, podrška i zaštita**, uzimajući u obzir rodno specifične potrebe i potrebe djece. Te mjere i djelovanja uključuju smještaj i posebna skloništa za odrasle žrtve i djecu žrtve te odredbe o medicinskoj, psihološkoj i pravnoj pomoći. Organizacije civilnog društva isto su tako ponudile čitav niz usluga savjetovanja za potencijalne žrtve trgovine ljudima i pružale zaštitu, sklonište te medicinsku, psihološku i psihijatrijsku, pravnu, društvenu, obrazovnu i profesionalnu podršku.

Nekoliko država članica⁹⁶ izvijestilo je o određenim iznosima naknade dodijeljene žrtvama trgovine ljudima, u iznosu od 1 000 EUR do 29 295 EUR u godini dana. Žrtve i dalje nailaze na prepreke u pristupu pravosuđu i naknadama, osobito zbog toga što možda nisu svjesne svojih prava, nemaju informacije o građanskim ili kaznenim postupcima ili nemaju zakonito boravište u državama članicama. Države članice i organizacije civilnog društva sastavile su informativne materijale za žrtve kaznenih djela, među ostalim trgovine ljudima, o njihovim pravima i relevantnim postupcima. Nadalje, donijele su izmjene postojećeg zakonodavstva, organizirale osposobljavanje za tijela za izvršavanje zakonodavstva i uspostavile posebne usluge za saslušanja žrtava, postavile prostorije posvećene saslušanju žrtava trgovine ljudima i razvile nove postupke procjene konkretnih individualnih okolnosti žrtava koje su zatražile naknadu⁹⁷.

Mjere utvrđene u Direktivi 2011/36/EU nadopunjuju se posebnim mjerama prevencije, zaštite i potpore predviđenima u Komisijinu prijedlogu Direktive o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji⁹⁸.

3.5. Međunarodna dimenzija

U Strategiji EU-a trgovina ljudima smatra se transnacionalnim kaznenim djelom. Gotovo polovinu žrtava registriranih u razdoblju 2019.–2020. činili su građani zemalja koje nisu članice EU-a. Kao što je najavljeno u Strategiji EU-a, Komisija je donijela Akcijski plan

⁹⁶ Belgija, Latvija i Slovačka.

⁹⁷ Češka, Francuska, Njemačka, Litva i Nizozemska.

⁹⁸ [COM\(2022\) 105 final](#).

EU-a za borbu protiv krijumčarenja migranata (2021.–2025.)⁹⁹, kojim se nastoji pružiti zaštita i pomoć prokrijumčarenim migrantima u ranjivu položaju, s posebnim naglaskom na žene i djecu, i koji pridonosi borbi protiv krijumčarskih mreža i onemogućuje njihovo poslovanje dovođenja žrtava za iskorištavanje u EU.

Zbog ruske vojne agresije na Ukrajinu 2022. naglasak je stavljen na suzbijanje prijetnji trgovine ljudima za osobe koje bježe od rata. EU je brzo djelovao. Kao što je već navedeno, Platforma za solidarnost prihvatila je 11. svibnja 2022. **Zajednički plan za borbu protiv trgovine ljudima**¹⁰⁰, koji je razvijen i proveden pod vodstvom koordinatorice EU-a za suzbijanje trgovine ljudima u bliskoj suradnji s NREM-om, agencijama EU-a i Europskom službom za vanjsko djelovanje. U planu su utvrđene konkretne mjere na razini EU-a i preporuke za države članice za sprečavanje tog kaznenog djela, povećanje suradnje u području provedbe zakona i pravosuđa te zaštitu potencijalnih žrtava. U njemu je prepoznata i pozitivna uloga misija EU-a na terenu, što uključuje misiju EUAM Ukraine, kojom se ukrajinskim tijelima pomaže pri upravljanju granicama i pridonosi lakšem priljevu izbjeglica iz Ukrajine u EU. Vijeće je aktiviralo i Direktivu o privremenoj zaštiti¹⁰¹, što je smanjilo podložnost osoba koje bježe od rata trgovini ljudima te nadopunilo mjere i preporuke utvrđene u Zajedničkom planu za borbu protiv trgovine ljudima.

Sve su mjere iz Plana dovršene ili u tijeku. Ponajprije, Komisija je pokrenula posebnu internetsku stranicu za osobe koje bježe iz Ukrajine, koja uključuje odjeljak s praktičnim savjetima za izbjeglice o tome kako izbjeći trgovce ljudima¹⁰². Sastavljen je popis posebnih telefonskih linija za hitnu pomoć potencijalnim žrtvama trgovine ljudima, koji je objavljen na internetu¹⁰³. Provedene su mjere iz EMPACT-ova Operativnog akcijskog plana (OAP) za suzbijanje trgovine ljudima u kontekstu situacije u Ukrajini¹⁰⁴. Koordinatorica EU-a za suzbijanje trgovine ljudima predsjedala je sastankom s trgovačkim društvima za internetske platforme i tehnološkim društvima u okviru Internetskog foruma EU-a kako bi potaknula internetske platforme i društvene mreže na prevenciju i otkrivanje trgovine ljudima te skretanje pozornosti na njezine opasnosti. Europska platforma za rješavanje neprijavljenog rada oformila je posebnu podskupinu za rješavanje problema neprijavljenog rada raseljenih osoba i izbjeglica iz Ukrajine.

Države članice i organizacije civilnog društva, kao i delegacije i misije EU-a u Ukrajini i Moldovi, pokrenule su mjere informiranja i prevencije radi smanjenja ranjivosti osoba koje bježe od ruske agresije na Ukrajinu i ublažavanja konkretnih rizika od trgovine ljudima. Brza reakcija na razini EU-a i na nacionalnim razinama zasigurno je pridonijela vrlo ograničenom broju potvrđenih slučajeva trgovine ljudima.

⁹⁹ COM(2021) 591 final.

¹⁰⁰ [A new Anti-Trafficking Plan to protect people fleeing the war in Ukraine \(europa.eu\)](#) (Novi plan za borbu protiv trgovine ljudima radi zaštite osoba koje bježe od rata u Ukrajini).

¹⁰¹ Direktiva Vijeća 2001/55/EZ od 20. srpnja 2001. o minimalnim standardima za dodjelu privremene zaštite u slučaju masovnog priljeva raseljenih osoba te o mjerama za promicanje uravnoteženih napora država članica pri prihvatu i snošenju posljedica prihvata tih osoba.

¹⁰² [Informacije za osobe koje bježe od rata u Ukrajini | Europska komisija \(europa.eu\)](#).

¹⁰³ [National hotline numbers for reporting a crime or seeking assistance \(europa.eu\)](#) (Brojevi nacionalnih telefonskih linija za prijavu kaznenog djela ili traženje pomoći).

¹⁰⁴ [Human traffickers luring Ukrainian refugees on the web targeted in EU-wide hackathon | Europol \(europa.eu\)](#) (Hakaton na razini EU-a protiv trgovaca ljudima koji mame izbjeglice iz Ukrajine na internetu).

U izvještajnom razdoblju Komisija i Europska služba za vanjsko djelovanje surađivale su s ostalim **glavnim zemljama podrijetla i tranzitnim zemljama žrtava i trgovaca ljudima** (Nigerija, Kina, Moldova, Pakistan, Maroko, zapadni Balkan, Turska itd.) sudjelovanjem u operativnim mjerama, političkim dijalozima i namjenskom financiranju. To je obuhvaćalo uključenost Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Sjeverne Makedonije i Srbije u operativne aktivnosti EMPACT-a povezane s trgovinom ljudima. U srpnju 2022. EU je pokrenuo Centar podrške za unutarnju sigurnost i upravljanje granicama u Moldovi¹⁰⁵, kojemu je jedan od glavnih tematskih prioriteta trgovina ljudima. Komisija i Europska služba za vanjsko djelovanje isto se tako sustavno bave trgovinom ljudima u posebnim dijalozima o ljudskim pravima i sigurnosti, kao i putem niza instrumenata vanjske politike te operativnom suradnjom s partnerskim zemljama.

U susjedstvu je EU **financirao mjere s učinkom suzbijanja trgovine ljudima** u iznosu od 15 milijuna EUR u okviru Kriznog uzajamnog fonda EU-a za Afriku za 2019.–2022., a ugovorit će dodatna 84 milijuna EUR u okviru Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju za 2021.–2022. kako bi se pronašlo rješenje za sve veću uključenost skupina koje se bave organiziranim kriminalom u nezakonite migracije, što dovodi do sve veće prijetnje od trgovine ljudima na migracijskim rutama, posebno u susjedstvu. EU je financirao mjere s učinkom suzbijanja trgovine ljudima iz svojeg proračuna za međunarodno partnerstvo, s 27,8 milijuna EUR za nacionalne projekte (i dodatnih 13 milijuna koji će se ugovoriti) te 575,5 milijuna EUR za regionalne i višenacionalne projekte (i dodatnih 38 milijuna EUR koji će se ugovoriti). Trenutačno se raspravlja o dodatnim financijskim doprinosima. U okviru Fonda za unutarnju sigurnost – policija Komisija je s iznosom od 11,6 milijuna EUR podržala projekte s partnerskim zemljama duž migrantskih ruta prema EU-u radi sprečavanja i suzbijanja krijumčarenja migranata i trgovine ljudima, što je uključivalo suradnju s Obalom Bjelokosti, Gvinejom, Nigerijom, Gambijom, Rogom Afrike, Turskom i zapadnim Balkanom.

EU je pojačao suradnju s međunarodnim i regionalnim organizacijama aktivnima na tom području¹⁰⁶, među ostalim u okviru Međuagencijske koordinacijske skupine protiv trgovine ljudima (ICAT). Nastavio je i svoju suradnju s Vijećem Europe i njegovom Skupinom stručnjaka za suzbijanje trgovine ljudima (GRETA). EU je aktivno sudjelovao u radnim skupinama i konferencijama stranaka Konvencije Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta (UNTOC). Sudjeluje i u mehanizmu preispitivanja UNTOC-a.

Države članice pridonijele su uzimanju u obzir međunarodne dimenzije, među ostalim provođenjem informativnih kampanja, osposobljavanjem, operativnom suradnjom, tehničkom pomoći i namjenskim financiranjem¹⁰⁷, uz suradnju s međunarodnim organizacijama. Agencije EU-a u partnerskim su zemljama provodile izgradnju kapaciteta i operativnu suradnju te pružale tehničku pomoć.

4. ZAKLJUČCI

¹⁰⁵ [Informal Home Affairs Council: EU launches the Support Hub for Internal Security and Border Management in Moldova \(europa.eu\)](https://www.europa.eu/press-room/media/infographic/item/12444) (Neformalno Vijeće za unutarnje poslove: EU pokrenuo Centar podrške za unutarnju sigurnost i upravljanje granicama u Moldaviji).

¹⁰⁶ Kao što su Ured Ujedinjenih naroda za droge i kriminal (UNODC), Međunarodna organizacija za migracije (IOM), Agencija UN-a za izbjeglice (UNHCR), Međunarodni centar za razvoj migracijske politike (ICMPD) i Organizacija za europsku sigurnost i suradnju (OESS).

¹⁰⁷ Belgija, Češka, Estonija, Francuska, Italija, Litva, Mađarska, Nizozemska, Njemačka, Portugal, Slovenija i Španjolska.

Od 2019. do 2022. EU se suočavao s dosad neviđenim izazovima u borbi protiv trgovine ljudima. Pandemija bolesti COVID-19 znatno je utjecala na žrtve trgovine ljudima u pogledu promjene načina rada kriminalaca, koji su brzo i u velikoj mjeri prelazili na digitalni poslovni model trgovine ljudima za sve vrste iskorištavanja. Premda su rizici od trgovine ljudima shvaćani vrlo ozbiljno od početka ruske vojne agresije na Ukrajinu, prijetnja je i dalje velika. Gospodarska situacija izbjeglica iz Ukrajine mogla bi se pogoršati, zbog čega će trgovci ljudima imati više prilika za iskorištavanje ranjivih osoba za kaznena djela. Stoga je potrebno dalje nadzirati situaciju.

Prema podacima koje su navele države članice trgovina ljudima nije se smanjila. Premda se blagi porast broja identificiranih žrtava može povezati s boljom identifikacijom, mnogo žrtava ostaje neotkriveno. Trgovina ljudima radi izrabljivanja radne snage znatno se povećalo u izvještajnom razdoblju. Taj se oblik iskorištavanja nedovoljno prijavljuje, što znači da je stvaran broj žrtava vjerojatno znatno veći. Unatoč napretku u prekograničnoj suradnji u području provedbe zakona i pravosuđa, broj kaznenih progona trgovaca ljudima i osuđujućih presuda i dalje je nizak. Broj kaznenih progona za kaznena djela trgovine ljudima u odnosu na broj osumnjičenih smanjio se za 9 % u izvještajnom razdoblju u usporedbi s razdobljem 2017.–2018., što može biti i posljedica izazova s kojima su se suočavala pravosudna tijela za vrijeme pandemije, uključujući odgode u kaznenim postupcima.

Ipak, na razini EU-a i u državama članicama poduzete su mnoge mjere kako bi se ti izazovi svladali, posebice u kontekstu provedbe Strategije EU-a za suzbijanje trgovine ljudima 2021.–2025. i Zajedničkog plana za borbu protiv trgovine ljudima. Te mjere pridonose sveobuhvatnom pristupu suzbijanju trgovine ljudima i potrebno je nastaviti s njihovim provođenjem. Štoviše, Komisijinim prijedlogom izmjene Direktive 2011/36/EU nastoji se dodatno ojačati pravni odgovor na trgovinu ljudima i uskladiti pravni okvir EU-a za borbu protiv trgovine ljudima.